

УДК 338.2

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА*Ус Ю. В., Михнюк А.О.*

У статті розглянуто сутність поняття «механізм управління конкурентоспроможністю підприємства», представлено особливості його формування у сучасних ринкових умовах. Визначено основні складові механізму управління конкурентоспроможністю: об'єкт та суб'єкт. Розглянуто етапи досягнення поставленого рівня конкурентоспроможності підприємства. Запропоновано механізм управління конкурентоспроможністю, що має забезпечує ефективне функціонування підприємства.

Ключові слова: механізм, механізм управління, управління конкурентоспроможністю підприємства, механізм управління конкурентоспроможністю, етапи механізму управління конкурентоспроможністю.

На сучасному етапі світова економіка перебуває у стані постійних змін. Глобалізаційні процеси, впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво, інтернаціоналізація виробництва, проникнення на ринок іноземних товарів призводить до посилення конкурентної боротьби. Вітчизняні товаровиробники змушені конкурувати з імпортною продукцією не лише на зовнішньому, але й на внутрішньому ринку. Особливого значення набуває точна та своєчасна оцінка рівня конкурентних переваг підприємства, визначення сильних та слабких сторін організації, вивчення конкурентного середовища. Від правильних та раціональних управлінських рішень залежатиме становище організації у ринковому середовищі. До управління конкурентоспроможністю висувають нові вимоги, що відповідають сучасному етапу розвитку економіки. У зв'язку з цим виникає необхідність у формуванні механізму управління конкурентоспроможністю підприємства, без якого важко долати конкуренцію на ринку та досягати поставлених цілей та задач.

Дослідженню питання управління конкурентоспроможністю підприємства присвячено значну кількість праць науковців. Вагомий внесок у питанні управління конкурентоспроможністю зробили такі вчені як Р.А. Фатхутдінов [1], Н.А. Савельєва [2], С.М. Клименко [3]. Питання механізму управління досліджуються у роботах В.С. Пономаренка [5], Ю.Д. Кунєва [6], Є.В.Третьякова [7], В.Я. Малиновського [8], В.М. Мішина [9].

Метою дослідження є формування та обґрунтування механізму управління конкурентоспроможністю підприємства, що забезпечує ефективне функціонування організації у сучасних ринкових умовах.

Вивчення управління конкурентоспроможністю підприємства представляє широкі можливості для наукового дослідження його механізму управління. Так на думку Р.А. Фатхутдінова під управлінням конкурентоспроможністю підприємства розуміють аспекти виконання загальних функцій управління, які визначають стратегію і політику у сфері створення й реалізації конкурентоспроможних товарів, цілі й відповідальність, що реалізуються за допомогою таких засобів, як планування конкурентоспроможності, оперативне управління нею. [1]. Н.А. Савельєва розглядає управління конкурентоспроможності як процес формування, підтримки конкурентних переваг та подолання конкурентних слабкостей [2].

Процес управління конкурентоспроможністю підприємства базується на певному механізмі.

У новітній економічній літературі трактування терміну «механізм» має різні значення:

послідовність станів, процесів, що визначають яку-небудь дію, явище;

система, що визначає порядок якого-небудь виду діяльності;

середовище, у якому реалізується управлінська діяльність;

сукупність засобів і методів, за допомогою яких здійснюється вплив на об'єкт в цілому [4].

Поняття «механізм управління» є більш конкретизоване поняття. Аналіз літератури стосовно трактування терміну «механізм управління» наведено у табл. 1

Зміст поняття «механізм управління»

Автор, джерело	Визначення терміну «механізм управління»
В.С. Пономаренко [5]	Механізм управління - сукупність форм, структур, методів і систем управління, що поєднуються спільністю мети (доцільна сукупність), за допомогою яких здійснюються узгодження суспільних, групових і особистих інтересів, забезпечуються функціонування та розвиток підприємства
Ю.Д. Кунєв [6]	Механізм управління - це статична єдність певних структурних елементів, які слугують інструментом організації управлінських явищ і процесів.
Є.В. Третьяков [7]	Механізм управління - це сукупність взаємодіючих елементів (станів, процесів, соціально-економічних норм і правил), об'єднаних певною метою і які є інструментарієм, що переводять об'єкт з одного стану в інший шляхом впливу на нього складових елементів.
В.Я. Малиновський [8]	Механізм управління – це сукупність способів організації управлінських процесів та способів впливу на розвиток керованих об'єктів із використанням відповідних методів управління, спрямованих на реалізацію поставленої мети.
В.М. Мішин [9]	Механізм управління – сукупність організаційних та економічних компонентів, що забезпечують узгоджене, взаємозалежне і взаємодіє функціонування всіх елементів системи для досягнення цілей організації

На основі вищеприведених визначень, шляхом їх узагальнення, можна сказати, що механізм управління являє собою сукупність елементів, що забезпечують вплив керуючої системи на керовану систему та забезпечують досягнення поставлених цілей організації, за допомогою обраних методів і інструментів.

Механізми управління конкурентоспроможністю, як і будь-який механізм управління у цілому, передбачає наявність, з одного боку, суб'єкта, а з іншого - об'єкта впливу. Управління конкурентоспроможністю на підприємстві складається з керуючої та керованої системи. Керуюча система (суб'єкт управління) – певне коло осіб, що реалізують управління: власник підприємства, вищий управлінський персонал підприємства, лінійні менеджери. Керована система (об'єкт управління) - рівень конкурентоспроможності, необхідний і достатній для забезпечення життєздатності підприємства як суб'єкта економічної конкуренції [3].

Проаналізувавши праці авторів, що досліджували питання управління конкурентоспроможністю, виділимо такі етапи механізму управління конкурентоспроможністю, що сприяють досягненню встановленого рівня конкурентоспроможності:

управління цілями дозволяє керуючій системі встановити ключові задачі організації, так як ціль будь-якої функціонуючої організації – досягти певного результату за певний проміжок часу;

вибір методів і способів діагностування передбачає вибір шляхів дослідження рівня конкурентоспроможності;

моніторинг середовища підприємства включає аналіз зовнішнього і внутрішнього середовища організації та виявлення їх впливу на діяльність;

діагностика конкурентоспроможності підприємства включає вибір параметрів, що підлягають оцінці та їх розрахунок;

аналіз та прийняття управлінських рішень передбачає управлінський вплив для досягнення визначених цільових параметрів, що виявляється у розробці конкурентної стратегії;

реалізація рішення передбачає впровадження обраної стратегії;

контроль за виконанням забезпечує нагляд і перевірку відповідності досягнутого рівня конкурентоспроможності встановленим цілям, визначення відхилень та внесення необхідних корегуючих дій.

Будь-яке підприємство безперервно перебуває під впливом внутрішніх та зовнішніх чинників, що впливають на його діяльність.

Внутрішні чинники здійснюють вплив на діяльність підприємства безпосередньо із середини організації. До чинників внутрішнього впливу можна віднести забезпеченість ресурсами, технологію виробництва, персонал організації, його організаційну структуру та клімат колективу, імідж торгової марки.

Зовнішні чинники впливають на діяльність підприємства із зовнішнього середовища організації. Дані чинники об'єднані у так групу так званих PEST-факторів (політичні, економічні, соціальні та технологічні), що здійснюють вплив на організацію, та не піддаються впливу організації на них.

Механізм управління конкурентоспроможністю підприємства, враховуючи вищесказане можна представити на рисунку 1.

Рис. 1 Механізм управління конкурентоспроможністю підприємства

Аналіз праць учених дозволяє сказати, що система перебуває під безперервним впливом факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, з'єднана комунікаційним процесом, та має можливість проведення корегуючих дій.

Підсумовуючи можна сказати, що механізм управління конкурентоспроможністю на підприємстві - це процес управління цілями діяльності, аналізу зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на діяльність організації, проведення діагностики рівня конкурентоспроможності та вироблення керуючою системою конкурентної стратегії, що забезпечить ефективне функціонування організації у ринковому середовищі.

Управління конкурентоспроможністю при цьому на підприємстві має відповідати низці принципів, таким як: системність, цілеспрямованість, гнучкість, адаптованість до ринкових умов, ефективність, прогнозованість майбутніх результатів діяльності, динамічність, постійне удосконалення, інформованість усіх ланок організації. Також необхідним є процес комунікації, що забезпечує високу інформованість усієї системи управління. Система управління має бути здатною отримувати інформацію як із внутрішнього, так і із зовнішнього середовища, що дозволить вжити необхідних заходів, скоригувати усі процеси організації, адаптуючи їх до змін, так як на всю систему безперервно діють внутрішні та зовнішні чинники.

Для забезпечення конкурентоспроможності необхідне комплексне функціонування всіх елементів механізму. Відсутність будь-якої ланки порушить послідовність і призведе до збою функціонування механізму управління.

ВИСНОВКИ

Для ефективної конкурентної боротьби підприємство має здійснювати керуючий вплив на конкурентоспроможність. Управління конкурентоспроможністю, ускладнене динамічними змінами в

ринковому середовищі, потребує створення механізму управління, що зможе враховувати ці зміни та адаптувати управлінські рішення задля досягнення позитивних результатів. Створення ефективного механізму управління є умовою забезпечення високого рівня конкурентоспроможності підприємства та покращання конкурентних позицій. При розробці механізму управління необхідно враховувати усі чинники, що здійснюють вплив на організацію.

Використання представленого механізму сприятиме ефективному функціонуванню підприємств та досягненню поставлених цілей і задач організації.

Викладені положення потребують подальшого вивчення, у напрямках щодо функціонування організації у різноманітних секторах господарювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Фатхутдинов Р. А. Управление конкурентоспособностью организации / Р. А. Фатхутдинов – М.: Изд-во Эксмо, 2004. – 544с.
2. Клименко С.М. Управління конкурентоспроможністю підприємства / С. М.Клименко, О. С. Дуброва, Д. О.Барабась – К.:КНЕУ, 2006. – 527с.
3. Савельева Н.А. Управление конкурентоспособностью фирмы; учебник / Н.А. Савельева. – Ростов н/Д : Феникс, 2009. – 382 с.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
5. Пономаренко В.С. Механизм управления предприятием: стратегический аспект / В.С.Пономаренко, Е.Н. Ястремская, В.М. Луцковский и др. – Харьков: Изд-во ХГЭУ, 2002. – 252с.
6. Кунев Ю.Д. Управління в митній службі: Підручник/ Ю.Д. Кунев. -К.: Центр навчальної літератури, 2006. -408с.
7. Третьяков Е. В. Адаптация механизма управления социально-экономическим развитием муниципального образования к рыночным условиям: автореф. ... к.э.н. Ижевск, 2004.–24с.
8. Малиновський В. Я. Державне управління / В. Я. Малиновський: Навч. посіб. – Вид. 2-е, доп. Та переоб. К.: Атіка, 2003. – 576 с.
9. Мишин В.М. Исследование систем управления: Учебник для вузов. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. - 527 с.

УДК 658.167

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ АНТИКРИЗИСНОГО ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ НА ОСНОВІ РЕНОВАЦІЙНОГО ПІДХОДУ

Ус Ю.В.

У статті розкрита сутність трактування поняття антикризове фінансове управління та реновані в економіці. Розглянуті різні підходи авторів до визначення категорії криза та її основних характеристик. Складено та обґрунтовано алгоритм впровадження антикризового фінансового управління ґрунтованого на реноваційному підході. Обґрунтовано необхідність приділення уваги антикризовому управлінню на підприємстві у час проведення перетворень у економіці країни. За результатами проведених досліджень визначено, що враховуючи циклічну динаміку економічного розвитку, жодному підприємству не вдається уникнути виникнення кризових явищ у діяльності. Виделені принципи системи антикризового фінансового управління. Також доведена неможливість